

מגונה, ואינו איסור, הוא ודאי אמת וברור. ומסתבר שוודאי צווחו מתחילה, עד שנשתקעו השמות בין ישראל, שנקראו כבר לשמות ישראל. וכזהבאתי הרבה גדולי עולם שנקראו בשמות לעז, כרבינו ווידאל בעל המ"מ והר"מ מיימון אביו של הרמב"ם. וכשתעיין בריב"ש תמצא ערך כ"ה שמות ת"ח שהם שמות לועזיות לבד, שכנראה לא היה להם אלא זה השם דלעז לבד. ומה שפי"מ מע"כ איזה שמות שיש להם באור, שוידאל הוא תרגום צרפתי חיים, הנה שם ווידאל מצינו בחכמי ספרד ולא בחכמי צרפת, ובלשון ספרד תרגום של חיים הוא ביבאנט, עיין בלשון המחבר בש"ע אה"ע סימן קכ"ט סעיף י"ז. וכמו כן נקרא חיים בנבנשת, בלשון ספרד, כמו שהיה נקרא בעל כנה"ג. מ"מ אפשר שהיו אבותיו של רבינו ווידאל מצרפת שבאו אחר זמן לספרד. אבל בריב"ש שהוא ספרדי איתא עוד אינשי בשם ווידאל, או אנוידאל, שהוא ג"כ שם ווידאל אך בהוספת אותיות אנ קודם עיקר השם, כמו שאיתא שם הרבה שמות בהוספת אותיות כמו אנשמואל אנמשה וכדומה, וכן הוא אנוידאל שהוא היה מי שנקרא ווידאל, אבל בהוספת אותיות אנ והוא כנראה היה סימן לאיזה גדלות וחשיבות וכדומה, שא"כ חזינן שא"א לומר כפירוש מע"כ.

אבל אף אם נימא שהשם יש לו פירוש וכוונה, האם בשביל זה אין שם זה משמות של נכרים דהמדינה. ואם רוצה לקרא לבנו בשם חיים לסימן ברכה, הלא יותר טוב ונקל לקרותו חיים בלשון הקודש שגם מלאכי השרת מכירין, ולא ביבאנט ובנבנשת ולא ווידאל. אלא היה זה משום הסכיבה שבגלות, שכל הדיבור המובן והמורגל אף לרובא דרובא, וגם אצל חכמי התורה ובלמוד התורה, היה רק בשפת המדינה. דחכמי צרפת דיברו ולמדו התורה, כמה שהוצרכו לבאר הרב לתלמידיו וגם חכם לחברו חכם, רק בצרפתית. וחכמי ספרד שהיה מתחילה בשפה ערבית, למדו בערבית וחיברו חיבוריהם בלשון הערבי, כדמצינו הסוגיות הקשות ביאר הר"ף בלשון ערבי. וגם הרמב"ם כתב פירוש על משניות בלשון ערבי, וכן ספר מורה נבוכים, ורק ספר פסקי הלכות שקראו היד החזקה חיבר בלשון הקודש, משום שלא רצה לשנות ספר של הלכות פסוקות מלשון המשנה. אבל חכמי צרפת אף שלמדו ולימדו לתלמידים בשפת צרפתית, לא מצינו שחיברו חיבורים בכתב אלא בלשון הגמ'. וכן חכמי אשכנז אף שלמדו ולימדו בשפת אשכנז, לא מצינו שחיברו בכתב אלא בלשון הגמ', אבל בכל הענינים דברו בשפת אשכנז. ושפת אשכנז זכתה מברכת נח, יפת אלקים ליפת, שאף אחר שירדו משם לפולין ולרוסלאנד אשר משלה גם על ליטא וליטביא ועוד מדינות, שנשאר שפת אשכנז לשפת היהודים, אך שנתערבו הרבה תיבות מלשונות פולין ורוסלאנד, וגם ממדינות הקטנות, שממילא אינה שפת אשכנז ברורה, אלא נעשה כשפה חדשה בשם אידיש, אף שרוב השפה הוא שפת אשכנז, וגם איכא שינוי בהברותיה. ושפה זו היא גם אצל

יכולין למסרו לומר שאין אחר מתעסק בו אלא זה לבד. ומשמע דזיק רבים שכתב, איירי שיאמרו הערכאות שגם אחרים עוסקים בזיופים, כדכתב שאומרין שאין אחר מתעסק אלא זה, היינו שרק בדרך זה שהוא להציל את האחרים שגם שיאמרו על האחרים שעושים זה, רשאי. אבל בשביל שהזיק ויפז אף לרבים, לא התיר למסרו אף בלשון זה. והנה איתא בדרכי משה ס"ק ט"ז, כתב מהר"ם מריזבורק מי שרוצה רבים בעסקיו כגון שעוסק במטבעות פסולין וכדומה, אם התרו בו הקהל ולא השגית ימסרוהו לשלטון, ויחיד שבא לו עלילה בגינו יכול לומר שהוא אינו עושה, אלא פלוני. ולכאורה משמע שבמזיק רבים יכולין למסרו לשלטון להדיא, ורק יחיד שבא לו עלילה בשבילו יכול ג"כ למסרו לשלטון רק בלשון שמצדיק עצמו. אבל אף בד"מ פירושו שאיכא רבים שהשלטון רוצה לעונשם בשבילו, שזה שייך ללשון מי שרוצה רבים. לא על מה שהוזקו ע"ז שלקחו מטבעות המזויפים בטעות, ונדע להם שהוזקו בממון, אלא שע"ז שהטעה אותם שהן מטבעות, הוציאו מטבעות המזויפין לאחרים, והם תובעין אותם לשלטון, שמותרין למסרו להדיא. ויחיד שנעשה עליו עלילה זו בשבילו, יכול למסור אותו לשלטון רק בדרך זה, שהוא להצדיק עצמו, לומר שהוא לא עשה זה אלא פלוני שהטעהו. והרמ"א החמיר למעשה, שאף ביש לחוש שגם רבים זיק שיעלילו עליהם עלילה בשבילו, נמי ימסרוהו רק בדרך זה. והרמ"א לא הזכיר כלל הדין באם יחיד בא עליו עלילה בשבילו. אבל מסתבר דליכא חילוק לדידיה, דלא יפלוג בתרתי ע"מ שכתב בד"מ ועיין בסמ"ע סק"ל.

עכ"פ בגנב ובמזיק אסור למסרו לשלטון. ולא קשה מעובדא דר"א בר"ש ור' ישמעאל בר' יוסי בב"מ דף פ"ג ע"ב, כדתידין הכ"י בס"ס שפ"ח, דכיוון שנתמנו ע"ז מהמלכות שאני, והביא זה מתשובת הרשב"א.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן י

קריאת הבנים והבנות בשמות לעז, ובעניין איזה שמות פרטיים וכתבתם בגט

בע"ה ח' מרחשון תשמ"ב.

מע"כ ידידי החשוב ומכובד מאד ורוצה לתקן דורנו זה, כש"ת מוהר"ר עמנואל ראב"ד שליט"א שלום וברכה לעולם.

א. כמה שוודאי שאין איפור בקריאת בנים ובנות בשמות לעז כיוון שהרבה גדולי עולם נקראו בשמות כאלה.

הנה בתשובתי באג"מ אר"ח חלק ד' סימן ס"ז כתבתי שלקראו הבנים והבנות בשמות לעז הוא דבר

דבר גנאי, שייך לעשות זה להכרת טובה. ואדרבה עשו זה בשמחה, והכניסו שם אלכסנדר בכלל שמות העברים, שלכן כותבים שם אלכסנדר כמו אם היה שם עברי מעולם, ולא אלעקסנדר כמו שהיו צריכין לכתוב אם היה שם לעז. ואם יש להאיש עוד שם לעז שהוא כנוי, כמו זוסא או זיסקינד, כותבין אלכסנדר המכונה זוסא והמכונה זיסקינד כמו בשם עברי וכינוי, ולא כשם לעז וכינוי דכותבים דמתקרי. בכל אופן לא שייך להביא שם אלכסנדר לכאן.

שם מיכעל שהזכיר מע"כ לא ידוע שם כזה, דאין מי שמדגיש לקרא בסגול, אלא שכותבין מיכל, כמפורש כתיבת שם מיכל ביש"ש פ"ד דגיטין סימן ל"א באות המ"ם, וכן בב"ש בשמות אנשים אות מ"ם, והוא כנוי ליחיאל. ובאם נקרא שמו מעריסה מיכאל, הוא קצור השם, ונוגע לדינא. ושם מאייער שהזכיר מע"כ, שהוא שם נכרים, אינו כן, אלא שהוא הברת איזה מקומות כשאומרים שם מאיר, משום שהברת צירי הוא כן אצלם, וכותבין לאיש כזה בשם מאיר בגט. ואף במקומות שידוע שאין הברת צירי כן, נמי מפורש בב"ש בתחלת אות מ"ם שא"צ לכתוב המכונה מייאיר, והוא מטעם דהוא כשיבוש בפי ההמון כדכתב בטיב גיטין בשם ספר עזרת נשים. עכ"פ איך שנימא, הוא קריאת שם מאיר, ואין זה שם אחר כלל, וכ"ש שלא שייך לומר דהוא שם נכרים. וברור שאפילו אם איכא שם כזה בשמות נכרים של איזו מדינה, הוא לקוח משמות ישראל, והוא שם מאיר ממש. וכבר אירע אצלי קודם כתיבת הגט, ששאלתי את האשה שמה, ואמרה ששם אידיש שלה איזה שם משמות הלעז, ושם המדינה באנגלית הוא מרים, ולא ידעה כלל ששם מרים הוא שם קודש, שמה של נביאה אחת משה ואהרן, ומזכרת בתורה ובנביאים ובכתובים. הרי שבשפת מדינתנו אמעריקא, איכא שמות לקוחים משמות ישראל שנאמרו בתורה. וכן הוא שם מאיר שבהכרתם הוא כמו שהיה נקרא מייאיר, וכן הוא הברת איזה מקום גם אצל בני ישראל, והוא קריאת לשם מאיר בלא הוספת אותיות.

ג. בעניין המנהג לקרוא לאדם בשני שמות יהודי

והקריאה בשני שמות יחד לא היה זה בדורות הקודמים, אף אחר זמן הגאונים. דמהרש"ל ביש"ש גיטין פ"ד סימן כ"ד, כתב דאין דרך להיות לאדם שני שמות כאחד. ובנחלת שבעה סימן מ"ה סעיף כ"א אות י"ב, כתב ואם ניתן לו שני שמות בשעת מילתו ונקרא בשתייהן כאחד, כאשר שמעתי שבמקצת מקומות נהגו כך. הרי שבמקומו, וברוב מקומות, לא היו קורין בשני שמות כאחד. ומסיק, ואני היכרתי אחד שהיה נקרא בין הבריות בשני שמות כאחד. משמע שהיה זה דבר חידוש אצלו. והובא דבר זה בהקדמת הגרא"ז מרגליות על ספרו טיב גיטין. ומסיק

היהודים באונגארן וכן במדינות הקטנות ביזראפ, ואף במדינות הגדולות דצרפת וענגלאנד, שרובא דרובא של היהודים הנמצאים עתה, באו מחדש לשם מרוסלאנד ופולין, וכל המדינות שהיו תחת רוסלאנד ושייכות עמהם, כולם נחשבו כבני אשכנז, ודיברו כל השנים בשפת אשכנז זו, שנקרא אידיש מחמת ההברה ומחמת עירובי מלים מלשונות פולין ורוסלאנד ושאר מדינות. ולימוד התורה בכל הישיבות הגדולות, ואף בא"י, הוא באידיש. אף שאיכא שינוי קצת בהאידיש ממקום למקום, מצד עירוב שפת המדינה שהם שפות אחרות בכל מקום ומקום.

אבל אף אחר שרוב ישראל דברו באידיש, היה חלק גדול שדברו רק בשפת המדינה אף אלו שידעו לדבר גם באידיש. ומטעם זה הרבה שמות עוד יותר משמות דלה"ק נקראו האינשי, אף באנשים, ובנשים הם רובא, בשמות המדינה. אך אחר שנעשה שפה בשם אידיש שעיקרה אשכנזית, מאחר שהשמות שקראו כשהיו באשכנז נשתקעו אצלם, נעשו כשמות של שפת האידיש. אבל בתחילה כשהיו אבותינו זורות הקודמים באשכנז, קראו הרבה לבניהם ובנותיהן בשמות המדינה. וכשביל זה כתבתי דמוכרחין ליתן שם הילדים על שם הזקנים והזקנות שהוא כבוד המשפחה.

ומש"כ מע"כ שהנכון לדעתו הוא שאף שהיו שמות של לעז היו שמות שרק יהודים השתמשו בהם. הנה האמת לא היה כן, ולא שייך סברות לשנות המציאות. וגם מסברא לא שייך כלל לומר זה שיבדו שמות אחרות שלא היו בעולם כלל בלא שום טעם, וגם המשפחה לא היו מניחים, מאחר שהוא בלא טעם. אבל כשהן שמות שהיו בשפת אנשי המדינה גם להמשפחה היו נראין יפין, לא מצד שנקראו כן הנכרים, אלא שהשמות יפין לפי השפה. וגם הרבה עשו שלא כהוגן בשביל למצוא תן בעיני שכניו הנכרים, ואף שמיחו בהם לא הועיל. והרי חזינן שיש רצון לקרוא שם כשמות הנכרים, דהרי נחשב זה לדבר גדול לאבותינו במצרים שלא שינו את שמם, ליגאל בזכות זה, ובגלות דהשבעים שנה שינו הרבה את שמותיהם לשמות הנכרים.

ב. בעניין איזה שמות פרטיים, אם הם שמות לעז, ואיך נכתבים בניטין

ומש"כ ששם אלכסנדר היה זה מתוך לחץ, שהוצרכו לפצותו על שלא הרשו לו להכניס את תמונתו למקדש, היא עובדא בדויה לגמ' שלנו. דשמעון הצדיק היה חשוב מאד בעיניו, כמפורש ביומא דף ס"ט ע"א, דכיוון שראה לשמעון הצדיק ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו ואמר שהוא מפני שדמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי, אלא היה זה לכבודו להכרת טובה. ומה שראיתי בטיב גיטין אות מ"ב שאיתא ביוסיפון שהכ"ג הבטיח לו שהכהנים אשר יולדו בשנה ההיא יהיו נקראים על שמו, וגם זה הוא טעם נכון, מאחר שאינו ענין איסור אף שהוא

ד. אדם שהוריו כינו לו גם שם לעז, אם ישתמש בו משום כבודם

בדבר אחד שישמו מנוח לפי מה שנקרא בשעת המילה, ויש לו עוד שם לעז, נורוויט, שנתנו לו הוריו בכתב תעודת לידה שלו, והוא רב ארטאדאקסי וקורין אותו אלו שקורין אותו בשמו בשם נורוויט, מטעם שחושב שאיכא בזה ענין כיבוד אב ואם, הוא ודאי טעות. לא רק מחמת שגם שם הקודש מנוח נתנו לו אביו ואמו, כדכתב מע"כ, אלא אף בלא זה אין בזה עניין כיבוד אב ואם, מאחר שעכ"פ הא איכא מעלה בקריאת שם קודש, אף באופן שליכא ענין גנאי להקרא בשם לעז. ובכלל לא שייך ענין כבוד אב ואם בדבר שמצוי להקרא בשם אחר מצד איהו צורך, והאב והאם לא קפדי בזה כלל. ואף אם נמצאו הורים שמקפידים, בטלה דעתם מאחר שאין הדרך להקפיד.

ה. שמות לעז שכבר נחשבים שמות ישראל, ואם איכא למימר שבימינו הווי בקודם מתן תורה להקפיד בשמות ישראל דוקא

ובדבר שמות שכבר הושקעו בישראל לחשיבות שמות ישראל, כבר מצינו הרבה גדולי ישראל שנקראו בהלעז. כמו בעד ולא דוב, וואלף או וועלוול ולא זאב, ומנעדל ולא מנחם, וליב ולא אריה. ואף אלו ששם הקודש יחדה, נמי הרבה שנקראו בשם יהודה ליב, קורין אותן רק בשם ליב, וכדומה הרבה שמות, ליכא שום קפידא, מאחר שכבר הושקעו שמות אלו בישראל ונחשבו שמות ישראל. ובכלל בשמות אריה, דוב וזאב, אף שהן מילות דלה"ק, אפשר אין זה שייכות להחשיבם שמות דקודש, שלכן לא עדיפי משמות הלעז, דליב, בעד ווואלף. ורק אלו שנמצאו בקראי, שייך להחשיבם שמות דקודש למעלותא. אבל מענדל והענדל לגבי מנחם ומנוח, דג"כ מצינו גדולי ישראל שנקראו בשם הלעז ולא בשם מנחם ומנוח שהם שמות קדש דהזכרו בקראי, ומ"מ נקראו מענדל והענדל, צריך לטעם שכבר הושקעו להתחשב שמות של ישראל.

ומה שכתבתי בסוף התשובה שם, סברא דיש מקום לומר דהמעלה שלא שינו את שמותן אפשר היה זה קודם מתן תורה, שרק בזה שלא שינו את שמם ולשונם היו ניכרין שהם מבני ישראל, ולא אחד מתן תורה. שכתב מע"כ, ששייך גם עתה שאיכא כאלו שאין להם לא טעם וריח של תורה ומצוות. הנה שייך זה רק לאלו שאינם יודעים כלל מתורה ומצוות, ולאילו הא לא שייך כלל לדבר בזה. ואם אחד יכול להשפיע גם על אלו, ישפיע עליהם באמונה וקיום מצוות, שוודאי עדיפי, ויותר נקל מלהשפיע בענין השמות. אבל בעצם כתבתי סברא זו רק לעניין

בהקדמתו, ועתה רבו מאוד שמות הכפולים. ובזמננו עדיין רבו, ואולי עוד יותר מבזמננו, בין באנשים בין בנשים. ובתוס' איכא חכם אחד בשני שמות היינו בשם הר' יעקב ישראל (בחולין ק"ב ע"א תר"ה הני מילי, ובספר הישר לר"ת חלק השו"ת סימנים מ"ח, נ"ג - נ"ד ובעוד מקומות) אבל לא היה שכית. אבל מכיוון שעד אחד זמן הנחלת שבעה עדיין לא היו רגילים בשני שמות, אין לומר כסברת מע"כ שמטעם לחץ השיעבוד הותחל זה, שהרי לחץ השיעבוד לא היה אלא בזמן הראשונים דרבתי של רש"י, עד זמן מהרש"ל. וגם בזמן ההוא הנקרא ימי הביניים, לא לחצו את היהודים שיהיו כמותם, אלא אדרכא להפרישם, שידורו במקומות מיוחדים שנקראו "געטא". והיו במקומות הרבה גם חומות סגורות, וגם היו צריכים להתלבש שלא כאנשי המדינה, אף בהמקומות שלא היו צריכין ללבוש אות קלון.

אך היה שייך לומר סברא כזו בשמות הנשים שלפניהן היה קל לצאת מן הגעטא לרחובות של הנכרים, שלכן גם קראו אותן הרבה בשמות נכרים, דכשיצאו לרחובות הנכרים לדברים הנחוצים מאד, שלא היה אפשר להשיג בגעטא, לא יכירום שוטרי המדינה. וגם עצם היציאה לא היה אפשר, דאף ששיחדו לשומר הגעטא שיניחום לצאת, לא היה מניחם, אלא כשלא היה ירא שיכירום השוטרים. וכשהיה להן שמות של יהודים לא היה אפשר זה. ולכנות שם נכרית רק כשתצא מן הגעטא, היו יראות, שמאחר שלא היו רגילות בשם זה, יכירו שאין זה שמה. ומצד זה לא היו קורין אלא בשם נכריות לבד.

אבל אינו נוגע לנו לידע סבת הדבר דאף שהיה זה שלא כהוגן ומחוץ בהם, מכיון שליכא ע"ז איסור גמור, לא הועיל כדלעיל. אך טעם זה מועיל לסלק אף הגנאי שלא יהיה על ישראל, אף לא על סתם אינשי שאינם בני תורה, שככל בני ישראל נקראו קודש. אבל בשמות השייכים לע"ז, כהא דכמרים מפורסמים וכדומה, וודאי אסור לקרוא, בין לגברי בין לנשי, אף לא לכינוי ולצרוף בעלמא, וכדכתב מע"כ שלא נשמע לו שהשתמשו בדורות הקודמים. אך כפי הנשמע גם עתה במדינתנו זו נוהרין בזה, שהרי אין פרסומם חשיבותם כלום כלפי כולוהו אינשי דעלמא, אף הנכרים, רק לגבי אלו המאמינים באמונתם. והא אף אלו שאינם שומרי תורה מישראל לא מחשבי להן, ולא ירצו להשתבח בהם, ובדאי לא יחשבו שמותיהם להקרא בהם. אלא רק לאלו שחושבין להשתמד ח"ו, שאינשי רשיעי כאלו כבר לא שייכי לכלל ישראל, ולא שייך שאנו נתבע מהם דבר הקטן בשעה שהם כופרים בה' ובתורתו, ומאמינים ח"ו בהבלי הגוים. וגם מע"כ אין כוונתו לרשעים כאלו, אלא לסתם אינשי שהם גם שומרי תורה, שלכן אין לנו שום צורך לדבר ולכתוב בזה.

סברא ולא לדינא כדכתבתי שם. והנה ביארתי הענין
בביאור גדול ואמיתי על כל משי"כ מע"כ.
והנני ידו מוקירו ומברכו,

משה פיינשטיין

סימן יא *

דרשה באולם ללא מחיצה כדי לקרב רחוקים

בע"ה עש"ק ו' אדר שני תשמ"א.

לכבוד הרה"ג מוהר"ר דוד סמיט שליט"א

הנה כפי בקשת כת"ר, הנני מאשר שנכון מה שהשיב
נכדי, הרה"ג ר' מרדכי טענדלער שליט"א,
בשמי, שמתור לכת"ר להזמין ציבור אנשים לדרשות על
ענייני תורה ומוסר, כדי לקרבם לתורה ולמצוות, אע"פ
שאי אפשר לסדר שתהיה מחיצה מפרדה בין האנשים
לנשים, משום מה שכת"ר אמר שיש חשש שיסרבו לבוא
אם נצדיכם להיות נפרדים ע"י מחיצה.

ואף על פי שלדינא צריך שתהיה מחיצה, כפי שהשיב
נכדי לכת"ר, כיוון שההזמנה היא לכלל הציבור, ולא
לאנשים פרטיים, כמבואר בתשובתי באו"ח ח"א סימנים
ל"ט - מ"ד, מ"מ כיוון שכאן אין אפשרות אחרת, אין
למנוע מלהשפיע עליהם כדי לקרבם לתורה ולמצוות מחמת
חסרון מחיצה, אם אך אין זה בשעת תפילה.
והנני ידו המברכו בהצלחה בעבודתו הנאמנה
לטובת כלל ישראל,

משה פיינשטיין

סימן יב *

דברים הצריכים מחיצה להפריד בין אנשים
לנשים, ודברים שאינם צריכים מחיצה

כ"ב תמוז תשמ"ב.

מע"כ ידידי מחותני ר' יעקב אליפענט שליט"א,

הנה דברתי עם קרובך, נכדי הרה"ג מוהר"ר מרדכי
טענדלער שליט"א, אודות ענייני ההלכה שחברי
בית כנסת שלך, בהסכמת רב העיר, ביקשו שתשאל אצלי.
ומשום שמחמת טרדותי המרובות, קשה לפני לכתוב
באריכות, לכן אישב בקיצור על פי סדר השאלות שכתבת.

א. מחיצה כשמתפללים במקום שאינו קבוע לתפילה

שאלת אם צריך מחיצה כשמתפללים במקום שאינו
קבוע לתפילה, למשל, בבית אבל רח"ל. אם צריכות הנשים

* אודות תשובה זו עיין בהקדמה דף 3 בד"ה בזמן שמרן זצ"ל.

לילך לחדר נפרד, או שדי בהפסק אוויר. ונראה שלדינא
הנשים בבית אבל צריכות ללכת לחדר אחר. והטעם דבית
אבל הוא מקום שפתוח לרבים, שצריך בו מדינא תמיד
הפרדה בין הנשים לאנשים, וכל שכן בשעת תפילה,
כמבואר בתשובתי בא"מ או"ח ח"א סימנים ל"ט - מ"א.
אבל אם למעשה הנשים אינן מסכימות לעזוב את החדר,
נחשב זה לאקראי, ואין להמנע מלהתפלל מחמת זה. אבל
בבית חתן מדינא אין צורך במחיצה, שאינו פתוח לרבים,
אלא רק לבני המשפחה. לכן די בכך שילכו האנשים
המתפללים לזווית אחת שיזכרו לבוין שם, ושם יתפללו.

ב. אם צריך מחיצה לחוץ רק בפני מעט נשים

שאלת אם צריך מחיצה לחצוץ רק בפני אשה אחת
או שתיים. שהנה באג"מ ח"א א"ח סימן ל"ט בסופו, הבאתי
ראיה מקידושין ג'ב ע"ב תוד"ה וכי אשה בעזרה מנין,
שאין חיוב מחיצה להפסיק לפני כמה נשים בלבד. וצריך
לבאר עד כמה נשים אין צריך מחיצה. כגון בבית אבל,
או בבית מדרש שמתפללים שם בימי חול ובמנחה בשבת,
שאין שם מחיצה, האם מותר להניח שכמה נשים יכנסו
וישבו בסוף החדר. והנה בכל הדורות נהגו
שלפעמים היתה נכנסת אשה ענייה לבית המדרש לקבל
צדקה, או אכלה לומר קדיש, וההלכה למעשה בעניין זה
צריכה עיון ותלויה בהרבה עניינים. ומכל מקום נראה
שבבית מדרש שבכל שבת תרצה אפילו אשה אחת לבוא
למנחה בקביעות, שאין להקל להתפלל בלא מחיצה, ורק
באקראי אפשר להתיר. ואפשר להתיר, באקראי, רק עד
ב' נשים ולא יותר. והנה יש ראיה, כעין שהזכרת, שלדינא
אפשר להניח לאשה אחת להכנס לבית המדרש, מן הדין
בשולחן ערוך או"ח סי' רפ"ב סעיף ג' דאשה עולה למנן
שבעה קרואים.

ג. אם מותר לאשה להגיד שיעור בבית הכנסת

שאלת אם מותר להניח לאשה להגיד שיעור, בבית
כנסת או בית מדרש שלא בשעת התפילה. כגון שבלייל
שבת נהוג שאיזה בעל הבית נותן שיעור בבית המדרש
בפרשת השבוע ובאים לשמוע אנשים ונשים, אם מותרת
אשה ליתן השיעור.

ונראה שעצם מה שיושבים השומעים בתערובות הוא
חיסרון גדול, אבל לא אכנס לדון בנידון זה למעשה. ועצם
הגדת השיעור על ידי אשה מותר, אם הוא באקראי בלבד.
וצריך להזהיר שתשב בדווקא בעת אמירת השיעור,
שיהיה באופן צנוע יותר. כמו כן יש לעשות זאת בבית
פרטי דווקא, ולא בבית כנסת או בית מדרש.

ידו,

משה פיינשטיין